

Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Liselerde Blok Ders Uygulamasının İncelenmesi

Taha Yalar, Tuğba Yanpar Yelken

*Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğit. Bil. Bölümü
tahayalar@mynet.com, tyanpar@mersin.edu.tr*

Özet. Bu çalışmanın amacı, liselerde blok ders uygulamasının öğrenciler üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırmanın verileri; öğrencilerin görüş, düşünce ve önerilerini belirlemeye yönelik anket formuyla, öğretmen görüşleri ise görüşme metodu ile elde edilmiştir. 2007-2008 eğitim yılında Diyarbakır İli Merkez Şehitlik Lisesi'nde görev yapan 5 öğretmen ve bu lisede öğrenim gören 109 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin; blok ders uygulamasının genel olarak öğrenmeyi olumsuz etkilediği, etkili ve kalıcı öğrenme için bir ders süresinin 40- 45 dakikadan fazla olmaması gerektiği görüşünde oldukları görülmektedir. Öğrencilerin blok ders uygulamasını öğleden sonra boş kalan zamanın sağladığı avantaj dışında olumlu bulmadıkları belirlenmiştir. Öğretmenlere göre, ders sürelerinin uzun olduğu blok ders uygulamasında teneffüs sürelerinin az olması öğrencileri olumsuz etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Blok ders, blok ders uygulaması, ders süresi, teneffüs.

Abstract. The purpose of this study is to investigate the effects of block course application on students. The data of the research attained by the inquiry form to understand the students concepts, opinions and offers and interview method to understand teachers opinions. At 2007-2008 Education Year five teachers and one hundred and nine students from Şehitlik High School in Diyarbakır Centrum have composed the studygroup of the research. By the results of the research it is seen that the students agreed that applying block course effects learning negative in general, for an effective and retention of learning the duration of the lesson must not be more than

forty or fortyfive minutes. It is determined that the students don't find block course application else the free time advantage of afternoons. To teachers the short breaktimes after the long block course effects students negative.

Key Words: Block course, block course application, course time, breaktime.

GİRİŞ

Okullar tüm dünyada planlı eğitimin yapıldığı kurumlardır. Okullar sağladıkları eğitim ortamıyla, öğrencinin eğitimin önceden belirlenmiş amaçları doğrultusunda, belirlenmiş davranışlara sahip olma sürecini yönlendirir. Eğitim olgusu okullarla sınırlandırılmaz ancak okullar ve okullarda yer alan sınıflar öğretme ve öğrenme için özel olarak oluşturulmuş çevreler olduğundan buralarda olup bitenlerin diğer ortamlardan farklı olması beklenmektedir (Demirtaş, 2005). Davranış oluşturmak amacıyla yapılan eğitim ve öğretim etkinliklerinin büyük bir bölümü, eğitim amacıyla kurulmuş özel çevreler olan okullar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir (Bursalıoğlu, 1991). Günümüzde oluşturmacı yaklaşımla beraber performans kazanımları ile üst düzey yaşam ve düşünme becerileri eğitim programlarının odak noktası haline gelmiştir. Okulların vizyon ve misyonları bu anlamda değişimler göstermektedir.

Okullarda yararlanılacak öğretme-öğrenme etkinliklerinin belirli bir sıra ve düzen içerisinde gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu etkinliklerin belli bir sırayı izlemesi durumunda öğretme-öğrenme kolaylaşabilir. Bu nedenle, "okullardaki öğretme-öğrenme etkinlikleri dersler olarak bilinen belli gruplarda toplanmıştır. Bu grupta, daha çok aynı ya da birbirine benzer ortamlarda, aynı alanda uzmanlaşmış bir öğretmenin rehberliğinde en etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilecek olan etkinliklerin bir araya getirilmesine çalışılmıştır" (Özçelik, 1993, s.57).

Okullarda ders ve zaman çizelgeleri genelde öğretmenlerin görüş, öneri ve istekleri göz önünde bulundurulmaksızın hazırlanmaktadır. Ülkemizde çeşitli nedenlerle ikili öğretim yaygın olarak uygulanmaktadır. Bu durum hem teneffüslerin kısa olmasına hem de karanlık ya da yarı aydınlıkta okula gelinmesine neden olmaktadır. Sözü edilen her iki durumda öğrencileri zaman zaman olumsuz etkilemektedir (Aksüt, 2006). İlköğretimde ve liselerde ikili öğretim uygulamaları genellikle blok dersler yoluyla gerçekleştirilmektedir.

"Okullarda bir ders süresi normalde 45-50 dakika arasındadır. Bu süre öğrencilerin dikkat süreleri göz önünde bulundurularak

belirlenmiştir”(Erden, 2001 s.19). İki dersin birleştirilerek öğretimin yapıldığı blok ders uygulamalarında bu süre 80-85 dakikaya kadar çıkmaktadır.

En iyi öğrenme için nasıl davranılması gerektiğini söylemek olanaksızdır. Bu öğrenilecek materyalin özelliğine, kişinin enerjisine, ilgisine ve hazırlık durumuna bağlıdır. “Genel olarak çalışma sürelerinin belli sınırlar içerisinde kısa olmasının; dinlenme zamanlarının ise, suni aralıklar haline gelecek biçimde kısa tutulmasının yararlı olacağı sonucuna varılmıştır” (Baymur, 1994 s.184).

Öğretme- öğrenme sürecinde, sunulan uyarıcıların öğrenciler için önemli ve dikkat çekici olması öğrenilen bilgilerin kalıcılığını sağlayan bir faktördür. Bunun yanı sıra, yeterince dinlenmiş bir zihnin, yorgun bir zihne göre daha kalıcı öğrenmeyi sağladığı gözlenmiştir. Bu nedenle öğretmenler, derste öğrencilerin zihinsel olarak yorulduğunu fark ettiğinde onların dinlenmelerini sağlayacak etkinlikleri planlamalıdır (Senemoğlu, 1997).

Öğretimde anlatım yöntemi gibi yöntemler başta olmak üzere öğrencilerin etkin olmadığı öğretme-öğrenme etkinliklerinde öğrencilerin bazı bilgileri hızlı bir biçimde unuttukları gözlenmiştir. “Öğrenciler ilk 10 dakika içinde anlatılanların % 70’ini hatırlarken son on dakika anlatılanların % 20’si hatırlayabilmiştir”(Açıkgöz, 2003, s.6). Öğrencilerin çeşitli nedenlerden ötürü bazen derslerden sıkıldıkları olabilir. Bu durumlarda bazı öğrenciler bazı sorun davranışlarda bulunurlar (Akçadağ, 2005). Ders süresinin uzun olmasının öğrencilerin sıkılma nedenlerinden biri olabileceği düşünülebilir. Öğrencilerin etkin birer dinleyici olabilmeleri ve derslerde sıkılmamaları için ders süresinin fazla uzun olmaması ve gerekli teneffüslerin zamanında verilmesi gerekmektedir.

Teneffüs, öğrencilerin eğlenerek dinlendikleri, çeşitli ihtiyaçlarını giderdikleri ve bir sonraki derse daha iyi bir şekilde konsantre oldukları kısa ama değerli bir zaman dilimidir. Teneffüs, öğrencilerin birtakım etkinlikler aracılığıyla paylaşma, yardımlaşma, birlikte hareket etme yaratıcılığı geliştirme gibi sosyal beceriler kazanabildikleri bir süreç olması bakımından da önemlidir.(Kıncal ve Genç, 2002).

İlgili alan yazın tarandığında ders süresinin uzunluğunun öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde olumlu ve olumsuz yönleri ile ne düzeyde etkili olduğu ile ilgili çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı gözlenmiştir.

“Amerikan ortaöğretiminde blok ders programı çizelgelerinin uygulanmasının etkinliği” konulu literatür çalışmasında, blok ders programı çizelgelerinin öğrenci başarısına etkisi konusunda şu sonuçlar elde edilmiştir (Kılıç, 2003, s.147,148): “Blok ders programı çizelgelerinin öğrenci

başarısına etkisine dair yapılmış çalışmalarda birbirinden farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bazı okullar öğrenci başarısına olumlu bir etkisi olduğunu kaydederken, bazı okullarda ise olumsuz etkisinin olduğunu veya hiçbir etkide bulunmadığını belirtmiştir.”

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Liselerde uygulanmakta olan blok derslerle ilgili olumlu ve olumsuz bazı düşünceler bazen öğretmen ve öğrenciler tarafından dile getirilmektedir. Dile getirilen bu yargılar araştırma sonuçlarına dayanmıyorsa bu yargıların geçerliliği kabul edilemez.

Bu araştırma bazı liselerde uygulanmakta olan blok ders uygulamasının öğrenciler üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bir çalışmadır. Veriler öğretmen ve öğrenci görüşlerinden elde edilmiştir

Bu araştırma ile elde edilen verilerin liselerdeki blok ders uygulamasının etkileri konusunda belirli bir kaniya ulaşılmasına ve uygulamanın bilimsel nitelikli olarak incelenmesine katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Problem Cümlesi

Liselerde blok ders uygulamasının öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir?

Alt Problemler

- 1- Öğrencilerin blok ders ile ilgili görüş ve düşünceleri nelerdir?
- 2- Öğrencilerin blok dersle ilgili önerileri nelerdir?
- 3- Öğretmenlerin blok ders ile ilgili görüş ve düşünceleri nelerdir?

Sayıtlılar

Bu araştırmanın dayandığı temel sayıtlılar şunlardır:

- 1- Araştırmada öğretmenler için görüşme, öğrenciler için ise anket formları düzenlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin gerçek görüşlerini yansıttıkları düşünülmektedir.
- 2- Araştırma için geliştirilen anket ve görüşme formlarının kapsam geçerliliği konusunda başvurulmuş uzman kanıları yeterlidir.

Sınırlılıklar

- 1- Bu araştırma, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ilinde yer alan Şehitlik Lisesinde görev yapan öğretmenlerden ve bu lisede öğrenim gören öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

2- Bu araştırma 2007-2008 eğitim-öğretim yılında blok ders uygulanan Diyarbakır Şehitlik Lisesi 11.sınıflara devam eden öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

3- Araştırma bulguları öğrenci görüşlerini belirlemek için geliştirilen anket formu ile, öğretmen görüşleri ise yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu araştırma genel tarama modelinde desenlenmiştir. Liselerde blok ders uygulamasının incelenmesine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada çalışma grubu üzerinde derinlemesine tarama yapılmıştır.

Tarama modelleri, var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay ve olgular içinde buldukları koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey oradadır ve önemli olan onu uygun bir biçimde belirleyebilmektir (Karasar, 1998).

Öğrencilere, blok ders uygulaması ile ilgili düşünce, görüş ve önerilerinin neler olduğu ile ilgili açık uçlu sorular yöneltilerek, bu sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda anket maddeleri oluşturulmuştur. Araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formunda 5'li derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Güvenirlilik ve geçerlikle ilgili uzman görüşleri alınan bu anket formuyla öğrenci görüşleri saptanmıştır. Ayrıca anketin sonunda yer alan açık uçlu bir soru ile öğrencilerin konuyla ilgili önerileri belirlenmiştir. Öğretmen görüşleri ise yarı yapılandırılmış görüşme metodu ile elde edilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme metodunda, araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar; ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verir. Bu tür görüşme metodunda, araştırılan kişilerinde araştırma üzerine kontrolleri söz konusudur. Bu esneklik sağlandığından dolayı nitel araştırma içerisinde görülebilir (Ekiz, 2003). Görüşme için toplam üç soru hazırlanmış ve uzman kanısı alınmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırma, Diyarbakır il merkezinde bulunan Şehitlik Lisesi'ndeki 11. sınıf öğrencilerine ve bu okulda görev yapmakta olan öğretmenlere

uygulanmıştır. Araştırmada evren- örneklem tayinine gidilmemiştir. Durum belirlenmesine dönük derinlemesine bir çalışma yapılmıştır.

Araştırma kapsamında yer alan 118 öğrenciye anket uygulanmış, 9 anket gerektiği biçimde doldurulmadığı için değerlendirme dışında bırakılmıştır. Araştırma kapsamında 5 öğretmenle görüşülmüş ve bu görüşler değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Özellikleri

Cinsiyet	f	%
Kadın	30	27.5
Erkek	79	72.5
Toplam	109	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin % 27.5’i kadın, % 72.5’i ise erkektir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bölümleri

Bölüm	f	%
Sayısal	20	18.3
Sözel	22	20.2
Eşit Ağırlık	67	61.5
Toplam	109	100

Tablo 2 incelendiğinde araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin % 61.5’ini Eşit Ağırlık bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin % 20.2’si Sözel bölümü öğrencileri iken, % 18.3’ü ise Sayısal bölümü öğrencisidir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemlerinde belirtilen sıra göz önüne alınarak ele alınmıştır.

Öğrencilerin Blok Ders Uygulaması İle İlgili Görüş ve Düşünceleri

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Blok derslerde 80 dakikalık sürenin genel olarak öğrenmeyi olumsuz etkilediğini düşünüyorum" ifadesine öğrencilerin % 40.4'ü "Tamamen katılıyorum", % 28.4'ü de "Katılıyorum" yanıtını vermiştir. "Kararsızım" diyenlerin oranı % 11.0'dır. Buna karşılık bu ifadeye, öğrencilerin % 16.5'i "Katılmıyorum", % 3.7'si de "Hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu verilere göre, öğrencilerin % 68.8'inin blok derslerde 80 dakikalık sürenin genel olarak öğrenmeyi olumsuz etkilediği görüşünde oldukları söylenebilir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre bu ifadenin aritmetik ortalamasının 3.88 olduğu görülmektedir.

"Ders süresi uzun olduğundan ilerleyen dakikalarda dikkatim dağılıyor ve bir an önce dışarı çıkmak istiyorum" ifadesine öğrencilerin % 52.3'ü "Tamamen katılıyorum", % 24.8'i de "Katılıyorum" yanıtını vermiştir. "Kararsızım" diyenlerin oranı ise yalnızca % 2.8'dir. Buna karşılık bu ifadeye, öğrencilerin % 15.6'sı "Katılmıyorum", % 4.6'sı da "Hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Buna göre, öğrencilerin büyük bir bölümünün (% 77.1) ders süresinin uzunluğundan dolayı dikkatinin dağıldığı ve bir an önce dersten çıkmak istediği söylenebilir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre bu ifadenin aritmetik ortalaması 4.07'dir.

"Etkili ve kalıcı bir biçimde dersi anlayabilmem için bir dersin 40-45 dakikadan fazla olmaması gerektiğini düşünüyorum" ifadesine öğrencilerin % 57.8'i "Tamamen katılıyorum", % 23.9'u da "Katılıyorum" yanıtını vermiştir. "Kararsızım" diyenlerin oranı % 6.4'tür. Öte yandan, bu ifadeye, öğrencilerin % 10.1'i "Katılmıyorum", % 1.8'i de "Hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Elde edilen bu verilere göre, öğrencilerin büyük bir bölümü (% 81.7), etkili ve kalıcı bir biçimde dersi anlayabilmek için bir dersin 40-45 dakikadan fazla olmaması gerektiği düşüncesinde birleştikleri söylenebilir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre bu ifadenin aritmetik ortalamasının 4.25 olduğu görülmektedir.

"Dersler uzun olduğu için bazı ihtiyaçlarımın (yeme, içme, lavabo v.b.) zamanında karşılanamaması dersten kopmama neden oluyor" ifadesini öğrencilerin % 24.8'i "Tamamen katılıyorum", % 37.6'sı da "Katılıyorum" biçiminde yanıtlamıştır. "Kararsızım" diyenlerin oranı ise % 8.2'dir. Buna karşılık, öğrencilerin % 19.3'ü "Katılmıyorum", % 10.1'i de "Hiç katılmıyorum" biçiminde yanıtlamıştır. Buna göre, öğrencilerin % 62.4'ünün bazı ihtiyaçlarının zamanında karşılanamamasının dersten kopmalarına neden olduğu görüşünü taşıdığı söylenebilir. Öğrencilerin yanıtlarına göre bu ifadenin aritmetik ortalaması 3.48'dir

Tablo 3. Öğrencilerin Blok Ders Uygulaması İle İlgili Görüş ve Düşünceleri

		Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam		\bar{X}
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1	Blok derslerde 80 dakikalık sürenin genel olarak öğrenmeyi olumsuz etkilediğini düşünüyorum.	44	40.4	31	28.4	12	11.0	18	16.5	4	3.7	109	100	3.88
2	Ders süresi uzun olduğundan ilerleyen dakikalarda dikkatim dağılıyor ve bir an önce dışarı çıkmak istiyorum.	57	52.3	27	24.8	3	2.8	17	15.6	5	4.6	109	100	4.07
3	Etkili ve kalıcı bir biçimde dersi anlayabilmem için bir dersin 40-45 dakikadan fazla olmaması gerektiğini düşünüyorum.	63	57.8	26	23.9	7	6.4	11	10.1	2	1.8	109	100	4.25
4	Dersler uzun olduğu için bazı ihtiyaçlarımın (yeme, içme, lavabo v.b.) zamanında karşılanamaması dersten kopmama neden oluyor.	27	24.8	41	37.6	9	8.2	21	19.3	11	10.1	109	100	3.48
5	Dersin 40-45 dakika olmasının daha etkili ve verimli bir öğretme-öğrenme ortamına olanak sağlayacağına inanıyorum.	55	50.5	28	25.7	6	5.5	16	14.7	4	3.7	109	100	4.07
6	Blok ders uygulamasını öğrenme açısından olumlu buluyorum.	10	9.2	17	15.6	16	14.7	30	27.5	36	33.0	109	100	2.42
7	Blok derslerde sıkıldığım için daha fazla devamsızlık yaptığımı düşünüyorum.	28	25.7	19	17.4	9	8.3	24	22.0	29	26.6	109	100	2.95
8	Blok ders uygulamasında sadece iki teneffüs olduğu için arkadaşlarımla yeterince görüşemiyor ve arkadaşlık ilişkilerimi geliştiremiyorum	26	23.9	34	31.2	6	5.5	31	28.4	12	11.0	109	100	3.29
9	Blok ders uygulaması beni yorarak kendimi güçsüz hissetmeme neden olduğu için özellikle son saatlerdeki derslerde anlatılanları dinlemekte ve anlamakta güçlük çekiyorum.	57	52.3	27	24.8	6	5.5	13	11.9	6	5.5	109	100	4.06
10	Blok derslerde ders süresi bölünmediğinden konuları bir bütün olarak işlediğimizde dersi daha iyi kavradığımı düşünüyorum.	12	11.0	19	17.4	20	18.3	31	28.4	27	24.8	109	100	2.63
11	Blok ders uygulamasını, öğleden sonra boş kalan zamanı kendime ayırabildiğim için önemli bir fırsat olarak görüyorum.	48	44.0	24	22.0	15	13.8	16	14.7	6	5.5	109	100	3.88

“Dersin 40-45 dakika olmasının daha etkili ve verimli bir öğretme-öğrenme ortamına olanak sağlayacağına inanıyorum” ifadesine öğrencilerin % 50.5’i “Tamamen katılıyorum”, % 25.7’si de “Katılıyorum” yanıtını vermiştir. “Kararsızım” diyenlerin oranı yalnızca % 5.5’tir. Öğrencilerin % 14.7’si “Katılmıyorum”, % 3.7’si de “Hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu veriler göre, öğrencilerin büyük bir bölümünün (% 76.2), dersin 40-45 dakika olmasının daha etkili ve verimli bir öğretme-öğrenme ortamına olanak sağladığına inandığı belirtilebilir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre bu ifadenin aritmetik ortalamasının 4.07 olduğu görülmektedir.

“Blok ders uygulamasını öğrenme açısından olumlu buluyorum” ifadesini öğrencilerin % 9.2’si “Tamamen katılıyorum”, % 15.6’sı da “Katılıyorum” biçiminde yanıtlamıştır. “Kararsızım” diyenlerin oranı ise % 14.7’dir. Öte yandan bu ifadeyi öğrencilerin % 27.5’i “Katılmıyorum”, % 33.0’ü de “Hiç katılmıyorum” biçiminde yanıtlamıştır. Elde edilen bu verilere göre, öğrencilerin % 60.5’nin blok ders uygulamasını öğrenme açısından olumlu bulmadığı sonucuna varılabilir. Öğrencilerin yanıtlarına göre bu ifadenin aritmetik ortalaması 2.42’dir.

“Blok derslerde sıkıldığım için daha fazla devamsızlık yaptığımı düşünüyorum” ifadesine öğrencilerin % 25.7’si “Tamamen katılıyorum”, % 17.4’ü de “Katılıyorum” yanıtını vermiştir. “Kararsızım” diyenlerin oranı % 8.3’ tür. Buna karşılık bu ifadeye, öğrencilerin % 22.0’si “Katılmıyorum”, % 26.6’sı da “Hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Bu verilere göre, blok ders uygulamasının öğrenci devamsızlığına ciddi anlamda bir etkisinin olmadığı sonucuna varılabilir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre bu ifadenin aritmetik ortalamasının 2.95 olduğu görülmektedir.

“Blok ders uygulamasında sadece iki teneffüs olduğu için arkadaşlarımla yeterince görüşemiyor ve arkadaşlık ilişkilerimi geliştiremiyorum” ifadesine öğrencilerin % 23.9’u “Tamamen katılıyorum”, % 31.2’si de “Katılıyorum” yanıtını vermiştir. “Kararsızım” diyenlerin oranı ise yalnızca % 5.5’tir. Öte yandan bu ifadeye, öğrencilerin % 28.4’ü “Katılmıyorum”, % 11.0’ de “Hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Elde edilen bu bulgulara göre, öğrencilerin yarısından biraz fazlasının (% 55.1), blok ders uygulamasında iki teneffüs olduğu için arkadaşlarıyla yeterince görüşemedikleri ve arkadaşlık ilişkilerini geliştiremedikleri düşüncesinde oldukları söylenebilir. Yanıtlara göre bu ifadenin aritmetik ortalaması 3.29’dur.

“Blok ders uygulaması beni yorarak kendimi güçsüz hissetmeme neden olduğu için özellikle son saatlerdeki derslerde anlatılanları dinlemekte ve anlamakta güçlük çekiyorum” ifadesine öğrencilerin % 52.3’ü “Tamamen katılıyorum”, % 24.8’i de “Katılıyorum” yanıtını vermiştir. “Kararsızım”

yanıtını verenlerin oranı yalnızca % 5.5' tir. Buna karşılık bu ifadeye, öğrencilerin % 11.9'u "Katılmıyorum", % 5.5'i de "Hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu veriler göre, öğrencilerin büyük bir bölümünün (% 77.1), blok ders uygulamasının kendilerini güçsüz hissetmelerine neden olduğu ve özellikle son saatlerdeki derslerde anlatılanları dinlemekte ve anlamakta güçlük çektikleri sonucuna varılabilir. Bu ifadenin aritmetik ortalaması 4.06'dır.

"Blok derslerde ders süresi bölünmediğinden konuları bir bütün olarak işlediğimizde dersi daha iyi kavradığımı düşünüyorum" ifadesine öğrencilerin % 11.0'i "Tamamen katılıyorum", % 17.4'ü de "Katılıyorum" yanıtını vermiştir. "Kararsızım" yanıtını verenlerin oranı % 18.3' tür. Öte yandan bu ifadeye, öğrencilerin % 28.4'ü "Katılmıyorum", % 24.8'i de "Hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Elde edilen bu bulgulara göre öğrencilerin % 53.2'sinin, blok derslerde ders süresi bölünmediğinden konuların bir bütün olarak işlediğinde dersin daha iyi kavrandığı düşüncesinde olmadıkları belirtilebilir. Verilere göre bu ifadenin aritmetik ortalamasının 2.63 olduğu görülmektedir.

"Blok ders uygulamasını, öğleden sonra boş kalan zamanı kendime ayırabildiğim için önemli bir fırsat olarak görüyorum" ifadesini öğrencilerin % 44.0'ü "Tamamen katılıyorum", % 22.0'si de "Katılıyorum" biçiminde yanıtlamıştır. "Kararsızım" diyenlerin oranı % 13.8'dir. Buna karşılık bu ifadeyi öğrencilerin % 14.7'si "Katılmıyorum", % 5.5'i de "Hiç katılmıyorum" biçiminde yanıtlamıştır. Buna göre, öğrencilerin % 66.0'sının blok ders uygulamasını, öğleden sonra boş kalan zamanın kendilerine ayırabildikleri için önemli bir fırsat olarak gördükleri söylenebilir. Verilere göre bu ifadenin aritmetik ortalaması 3.87'dir.

Öğrencilerin blok ders uygulaması ile ilgili görüş ve düşünceleri incelendiğinde en fazla "Etkili ve kalıcı bir biçimde dersi anlayabilmem için bir dersin 40-45 dakikadan fazla olmaması gerektiğini düşünüyorum" ifadesine katıldıkları, en az "Blok ders uygulamasını öğrenme açısından olumlu buluyorum" ifadesine katıldıkları görülmektedir. Bu verilere göre öğrencilerin blok ders uygulamasını istemedikleri söylenebilir.

Öğrencilerin Blok Ders Uygulaması İle İlgili Önerileri

Öğrencilerin Blok Ders Uygulaması İle İlgili Görüşlerinin İncelendiği araştırma anketinin son bölümünde açık uçlu olarak yer alan "Okulunuzda yürütülmekte olan blok ders uygulaması ile ilgili olarak belirtmekte yarar gördüğünüz düşünce, görüş ve önerilerinizi lütfen kısaca açıklayınız?" sorusuna öğrenciler tarafından belirtilen başlıca öneriler şöyledir:

- Bizlere yarım gün boş zaman sağlaması dışında faydası olmayan blok ders uygulamasından vazgeçilmelidir.
- Blok ders uygulaması bazen çok sıkıcı ve bunaltıcı olduğu için öğretmenlerimiz anlaşılması güç olan bazı konularda hiç olmazsa birkaç dakika ders içinde ara vermelidir.
- Bir günde sözel ya da sayısal derslerin tamamının ya da bir kısmının ard arda gelmesi ister istemez sıkılmamıza ve dikkatimizin dağılmasına neden olmaktadır. Özellikle blok ders uygulamasında sınıfların haftalık ders çizelgeleri düzenlenirken benzer derslerin ard arda gelmemesine dikkat edilmelidir.
- Blok ders uygulamasında bütün öğrenciler teneffüslerde sınırlı olan bir sürede ihtiyaçlarını (yeme, içme, lavabo vs.) karşılamaya çalıştıkları için belirlenen zaman bizler için yetersiz kalmaktadır. Teneffüslere ayrılan zaman artırılmalıdır.

Öğretmenlerin Blok Ders Uygulamaları İle İlgili Görüş ve Düşünceleri

Görüşme yoluyla öğretmenlerden elde edilen veriler üç başlık altında ele alınmıştır:

- Blok ders uygulamasının ortaya çıkardığı problemler sizce nelerdir?

“Blok ders uygulaması öğrencilerde ne yazık ki zaman zaman kimi problemlere neden olmaktadır.” Ne gibi? “Özellikle 6 saatlik ders için toplam 20 dakikalık teneffüs süresi öğrencilere kısa gelmektedir. Dolayısıyla bu durum bir takım problemleri ve aksamaları beraberinde getirmektedir” (Öğretmen 1).

“Blok ders uygulamasında ortaya çıkan en önemli problem öğrencilerin bazı derslere motive olamamasıdır” Neden? “Çünkü 80 dakikalık derslerde öğrencinin ilgi ve dikkatini bir ders boyunca canlı tutmak her zaman mümkün olmayabiliyor. Bana göre blok dersin ortaya çıkardığı problem budur” (Öğretmen 2).

“Blok derslerde sabahçı grubun okula erken gelmek zorunda kalması öğrenciler açısından problem oluşturmaktadır” Neden? “Öğrenciler okula erken gelmek zorunda kaldığından kimi öğrenciler uykusuz kalmakta bu da ilk derslerde motive olamamalarına neden olmaktadır. Ayrıca bu uygulamada derslerin erken başlaması kimi öğrencilerin ilk derslere gecikmelerine ve devamsızlığına neden olmaktadır” (Öğretmen 3).

“Bana göre, blok ders uygulamasında ortaya çıkan problem öğrencilerin ders süresinde dışarı çıkmak için izin istemelerindeki artış’tır.” Bu izinler sizce

neden kaynaklanmaktadır? “Bence, derslerin uzun olmasından ötürü kimi öğrencilerin sıkılması, dersten kopması ve bazı ihtiyaçlarının ortaya çıkması bu duruma neden olmaktadır” (Öğretmen 4).

“Bana göre, blok ders uygulaması genel anlamda ana hatlarıyla bir problem yaratmamakta hatta derslerin bütün olarak işlenmesi adına dersin daha verimli geçmesine olanak sağlamaktadır” (Öğretmen 5).

- Blok ders uygulamasının öğrenciler üzerindeki etkisi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

“Blok ders uygulamasında teneffüs sürelerinin az olması öğrencilerin bir takım temel ihtiyaçlarını karşılayamamasının yanı sıra, okulda arkadaşlarına yeterince zaman ayıramamalarının öğrencileri olumsuz etkilediğini düşünüyorum” Neden? “Çünkü okul, eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanında öğrencinin birtakım sosyal ilişkilerinin de yaşandığı bir ortamdır” (Öğretmen 1).

“Blok ders uygulamasında öğrencilerin bazı derslerde dersin sonuna doğru sıkılmaları ve ilgilerinin dağılmasının öğrenmeyi olumsuz etkilediği kanaatindeyim” Buna karşılık, özellikle Matematik ve Fen derslerinde öğrencilerin yeterli düzeyde soru sorabilmelerine olanak sağladığı için blok ders uygulamasını bu yönüyle olumlu olduğunu düşünüyorum (Öğretmen 2).

“Ders saatinin sonlarına doğru öğrencilerin sıkılmalarından ötürü gevşeme ve dikkat yoğunluğunda azalmalar görülmektedir. Bu durum son derslerde öğrencileri motive etmede güçlükler neden olabilmektedir. Bu da öğrencileri olumsuz etkilemektedir” (Öğretmen 3).

“Bana göre, öğrenciler bu uygulamayı genel olarak olumsuz buluyor” Neden? “Çünkü ders süresinin uzunluğunu sıkıcı buluyorlar. Bu da öğrenmelerini olumsuz etkiliyor. (Öğretmen 4).

“Zamanı verimli kullandığımız sürece blok ders uygulamasının özellikle Matematik ve Fen dersleri açısından yararlı olduğu inancındayım.” Hangi açılardan? “ Ders konularının bölünmeden işlenmesi ve öğrencilerin rahatça soru sormalarına olanak sağlaması bakımından öğrenmeleri üzerinde olumlu etkisi olduğu kanaatindeyim (Öğretmen 5).

Blok ders uygulaması hakkındaki önerileriniz nelerdir?

“Blok dersler 80 değil de 70 dakika olmalıdır. Ayrıca bize düşen görevlerinde olduğu inancındayım” Ne gibi görevler? “Özellikle öğretmenlerin blok ders süresi boyunca dersi aktif, akıcı ve öğrencinin ilgisini canlı tutacak biçimde işlemesi gerekmektedir” (Öğretmen 1).

“Blok ders uygulamasında günlük 6 olan ders saati sayısı müfredattaki koşullar göz önünde bulundurularak 5 ya da 4 saate düşürülmelidir” (Öğretmen 2).

“Teneffüs saatleri mutlaka arttırılmalıdır. Böylece hem öğrenciler ihtiyaçlarını daha rahat karşılayabilecek hem de derste sıkılma durumları azalacaktır” (Öğretmen 3).

“Okulda ilk derse başlama saati en az yarım saat geç başlamalıdır. Derslerin geç başlaması ile kimi öğrencilerin ilk derslere gecikmeleri de büyük ölçüde önlenmiş olacaktır” (Öğretmen 4).

“Öğrencilerin ihtiyaçlarını rahatça karşılayabilmesi için 10 dakika olan teneffüs süresi en azından 15 dakika olmalıdır” (Öğretmen 5).

Öğretmenlerle yapılan görüşmede genel olarak; ders sürelerinin uzunluğu ve buna bağlı olarak öğrencilerin sıkılarak dersten kopmaları, derslerin erken saatte başlaması, teneffüs sayı ve süresinin yetersizliğinin blok ders uygulamasında ortaya çıkan başlıca problemler olduğu görülmektedir. Bu problemlerin öğrencileri olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Buna karşılık, özellikle Matematik ve Fen derslerinde konunun bütün olarak ele alınması ve öğrencilerin yeterince soru sorabilmelerine zaman kalması bakımından olumlu etkilerinin de olduğu belirtilebilir. Öğretmenlerin blok ders uygulaması ile ilgili önerilerinde; öğrencileri aktif kılan ilgilerini canlı tutan öğretim yöntemlerinin kullanılması ve teneffüs saatlerinin arttırılması ile ilgili temanın ön plana çıktığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın sonucunda genel olarak öğrencilerin blok ders uygulamalarıyla ilgili olumlu düşüncelere sahip olmadıkları sonucuna varılabilir. Ancak öğrencilerin bir bölümünün blok ders uygulamasını, öğleden sonra boş kalan zamanın kendilerine ayırabildikleri için önemli bir fırsat olarak gördükleri söylenebilir. Öğretmenlerin de genel olarak blok ders uygulamalarının öğrenciler için bazı sıkıntılara neden olduğu düşüncesini taşıdıkları söylenebilir. Çalışmada elde edilen sonuçlar şöyle sıralanabilir:

- Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin % 68.8'inin blok derslerde 80 dakikalık sürenin genel olarak öğrenmeyi olumsuz etkilediği görüşünde oldukları söylenebilir.
- Elde edilen verilere göre, öğrencilerin büyük bir bölümünün (% 81.7), etkili ve kalıcı bir biçimde dersi anlayabilmek için bir dersin 40-45

dakikadan fazla olmaması gerektiği düşüncesinde birleştikleri söylenebilir.

- Verilere göre, öğrencilerin büyük bir bölümünün (% 76.2), dersin 40-45 dakika olmasının daha etkili ve verimli bir öğretme-öğrenme ortamına olanak sağladığına inandığı belirtilebilir.
- Verilere göre, öğrencilerin büyük bir bölümünün (% 77.1), blok ders uygulamasının kendilerini güçsüz hissetmelerine neden olduğu ve özellikle son saatlerdeki derslerde anlatılanları dinlemekte ve anlamakta güçlük çektikleri sonucuna varılabilir.
- Elde edilen verilere göre, öğrencilerin (% 66.0)'sının blok ders uygulamasını, öğleden sonra boş kalan zamanın kendilerine ayırabildikleri için önemli bir fırsat olarak gördükleri söylenebilir.
- Elde edilen verilere göre öğretmenlerin, derslerin uzun teneffüs sürelerinin ise kısa olduğu blok ders uygulamasıyla ilgili olarak özellikle bazı derslerin sonlarına doğru öğrencilerin ilgi ve dikkatinde azalmalar olduğu bunun da öğrencilerin öğrenmelerini olumsuz etkilediği görüşünde oldukları söylenebilir.
- Verilere göre öğretmenlerin, blok ders uygulamasında teneffüs sürelerinin öğrenciler için yetersiz olduğu görüşünde birleştikleri söylenebilir.

Bu sonuçlar ışığında blok ders uygulaması ile ilgili şu önerilerde bulunabilir:

- Öğrencilerin derslerde sıkılmalarını önlemek ve ihtiyaçlarını rahatça karşılayabilmelerini sağlamak için teneffüslerin sayısı ve süresi artırılmalıdır.
- Öğretmenler derslerde öğrencileri merkeze alan ilgi ve dikkatlerini canlı tutan öğretim yöntem ve tekniklerini tercih etmelidir.
- Blok ders uygulamasında sınıfların haftalık ders çizelgeleri düzenlenirken benzer derslerin (Sayısal/ Sözel) aynı gün içerisinde ard arda gelmemesine özen gösterilmelidir.
- Okulların fiziki şartları uygun ise blok ders uygulamasından vazgeçilmelidir.
- Blok ders uygulamalarının öğrenciler üzerindeki etkilerini inceleyecek daha geniş çaplı araştırmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akçadağ, T. (2005). Sorun Davranışların Yönetimi. Hüseyin Kıran (Ed.), *Etkili Sınıf Yönetimi* (ss. 277-310). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aksüt, M. (2006). Derslerle İlgili Süre Kullanımı. Zeki Kaya.(Ed.), *Sınıf Yönetimi* (ss.267- 285). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Açıkgöz, K.Ü. (2003). *Aktif Öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Baymur, F. (1994). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Bursalıoğlu, Z. (1991). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirtaş, H. (2005). Sınıf Yönetiminin Temelleri. Hüseyin Kıran. (Ed.), *Etkili Sınıf Yönetimi* (ss.1-34). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekiz, D. (2003).*Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş. (Nitel, Nicel ve Eleştirel Kuram Metodolojileri)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. (2001). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, Ç. (2003). Amerikan Ortaöğretiminde Blok Ders Programı Çizelgelerinin Uygulanma- sının Etkinliği. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*. Ankara: Anı Yayıncılık, 11,140-150.
- Kıncal, R.Y.ve Salih Zeki G. (2002). İlköğretimde Teneffüsün Yeri ve Önemi. *Eğitim Araş- tırmaları Dergisi*. Ankara: Anı Yayıncılık, 9, 86-94.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim. Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Ethem Matbaacılık.

The Investigation of Block Course in High Schools

Summary

There are some high schools use block course in Turkey because of inefficiency conditions. Block courses are very long. Block course time is nearly 80-85 minutes. Attention, perception and breaktime, effective course time are some important issues in Psychological theories. According to pshchologist, attention time is not long. So, block courses consist of some negative effects on the students. Some informations and skills aren't learned by the students in block course.

The purpose of this study is to investigate the effects of block course application on students. Qualitative and quantitative research methods were used for gathering data. The data of the research attained by the inquiry form to understand the students concepts, opinions and offers and interview

method to understand teachers' opinions. At 2007-2008 Education Year five teachers and one hundred and nine students from Şehitlik High School in Diyarbakır Centrum in Turkey have composed the studygroup of the research.

The results of the research it is seen that the students agreed that applying block course effects learning negative in general, for an effective and retention of learning the duration of the lesson must not be more than forty or fortyfive minutes. It is determined that the students don't find block course application else the free time advantage of afternoons. To teachers the short breaktimes after the long block course effects students negative.

Some proposals of this study are given below:

1. Breaktimes should be enough long in order to needs of students.
2. Active methods and techniques should be used by the teachers. Because, long time is needed for students activities.
3. Same courses should be different times in the week.
4. If schools have a good conditions, block courses aren't preferred by the school administration.
5. Future studies on block courses may carry out different samples to examine effects of the students.